

Kaczmarczyk Adrienne

Kroó György-díj (2025)

– Laudáció –

Nehéz helyzetben van a laudáló, ha olyan kollégáról kell beszélnie, mint Kaczmarczyk Adrienne. Nagyon sok az, amit egy ilyen alkalommal róla elmondhatnánk. Aktív zenetudósként immár harmincegy éve töretlenül a Liszt-összkiadás köteteinek közreadásán dolgozik, mely kiadványsorozatot 2009 óta főszerkesztőként jegyez. Ezzel párhuzamosan, 1995-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen tanít, oktatja a zenetudósokat, alkalmanként a hangszer és elméleti szakos hallgatókat is. Nagyon sok tehát, amiről most beszélni kellene, amit legalább meg kellene említeni. Azonban aki ismeri Adrienne-t, tudja: amellett hogy az egyik legelkötelezettebb művelője szakmánknak, talán ő a legszerényebb képviselője a magyar zenetudományi kutatásnak, oktatásnak. Szerénysége ugyanakkor határozottsággal társul. – És ezért vagyok most nehéz helyzetben.

Tulajdonképpen nem nagyon meglepő módon, a laudáció szövegéhez anyagokat kérve Adrienne-től, ő azonnal komoly, majdhogynem aggódó hangvétellő emailben válaszolt néhány számára fontos kéréssel:

Ne túlozd el az érdemeimet. A Liszt-összkiadás kapcsán feltétlenül említsd meg az Editio Musica Budapestet és a mindenkori közreadó munkatársakat, illetve a Liszt-kutatóközösséget, mert nélkülük, egyedül semmire se mennék. Szintén nagyon fontos, hogy az LZK [*Liszt Zeneműveinek Új Kiadása*] egy zenetudományi közösségben készül 2021 ősze óta [ti. a Zenetudományi Intézet Magyar Zenetörténeti Osztályán].

Ezek az intelmek önmagukért beszélnek, és ezen a ponton a laudálást talán abba is lehetne hagyni. Hiszen mindazt, amit Kaczmarczyk Adrienne az utóbbi harmincegy év alatt a Liszt-összkiadás keretében vagy azzal összefüggésben publikált, a legnagyobb figyelem kísérte; ezenkívül állandó résztvevője volt zenetudományi konferenciáinknak is, mindig a lehető legmagasabb színvonalú és széles kulturális tájékozódását tükröző előadásokkal. Ami pedig a tanítást illeti, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Zenetudományi Tanszékének minden hallgatója kizárólag szuperlatívuszokban beszél az óráiról, nemcsak a Liszt- és magyar zenetörténet órákról, hanem a legkülönbözőbb tematikákkal és korszakokkal foglalkozó előadásairól, szemináriumairól, amelyeket Adrienne a maga odaadásával és kollegialitásával az évtizedek során szerre elvállalt. Időt, energiát nem sajnálva ok473 tatott, legyen az propedeutika, az általános és magyar zenetörténet bármely korszaka, paleográfia (a polifon zene notációja), zeneesztétika, latin – és természetesen Liszt életműve (kutatásmódszertan és műelemzés). Huszonhárom megvédett BA és MA diplomadolgozatnak volt konzulense, és joggal büszke arra, hogy kilenc zeneakadémiai diákja tett latinból sikeres középfokú nyelvvizsgát, egyikük a jeruzsálemi Polisz Intézetben folytat bibliai tanulmányokat. Ha ilyen szinten képes a latin nyelv szeretetét átadni zeneakadémistáknak, milyenek lehetnek azok a zenetörténet- és Liszt-órák...

Kaczmarczyk Adrienne pályaképéhez ugyanis hozzátartozik, hogy eredetileg tanárnak készült. 1982 és 1986 között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Győri Tanárképző Intézetében tanult Kékesi Juditnál, itt szerzett 1986-ban zeneiskolai zongoratanári BA diplomát

és életre szóló élményt. Az elköteleződés megtapasztalása már itt elkezdődhetett, akárcsak a Szabó Miklós vezette Győri Leánykarban töltött évek alatt 1978-tól – a Richter János Zeneművészeti Szakgimnáziumi évektől – egészen győri tanulmányai befejezéséig. Kaczmarczyk Adrienne 1987-ben nyert felvételt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Zenetudományi Tanszékére, ahol 1995-ben vehette át MA diplomáját. Ezzel párhuzamosan 1988-ban elkezdte tanulmányait az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán is, ahol 1998-ban ógörög nyelv és irodalom szakon szerzett abszolutóriumot, majd 2002-ben latin nyelv és irodalom szakos bölcész MA diplomát.

Válogatott publikációinak jegyzéke 1993-tól jegyzi Liszt életművével kapcsolatos tanulmányait, melyek száma jelenleg 160-nál tart. Azonban Adrienne már a Zeneakadémia Zenetudományi Tanszékére is olyan színvonalú felvételi dolgozattal jelentkezett – *Pannonhalma liturgikus zenéje a 17. századtól a 19. század első feléig* címmel –, amelynek egy példányát bevettük a Zenetudományi Intézet Magyar Zenetörténeti Osztályának kézikönyvtárába, használtuk, hivatkoztunk rá, egy addig ismeretlen forrásanyag igényes feldolgozásaként. Lehetőleg teljes körű feltárássra törekvő forráskutatásai azonban Liszt Ferencsel foglalkozva teljesedtek ki igazán. A széles látókörű komponista rendkívül gazdag és szerteágazó műveltség megszerzésére és megélésére inspirálta kutatóját is. Ennek elsajátításában zeneakadémiai tanárai inspirálták, többek között Kroó György, Komlós Katalin, Tallián Tibor, Somfai László. Revelatív volt számára találkozása Eckhardt Máriával – az elköteleződésnek ez adhatta meg a mindent eldöntő löketet –, és általa 1992-ben hivatalos bekapcsolódása a Liszt-kutatásba: előbb a Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont munkatársaként, majd 1994-től a Liszt-összkiadás közreadójaként Sulyok Imre és Mező Imre mellett dolgozva. Ezekben az években végzett forráskutatásainak eredményeire már Detlef Altenburg is felhívta a figyelmet az MGG lexikon 2004-es Liszt-szócikkében.

Kaczmarczyk Adrienne 2005-től szerkesztőként is szerepet vállalt a *Liszt Zeneműveinek Új Kiadása* (LZK) munkálataiban, melynek keretében ekkor indították el Mező Imrével közösen a szólószongoraművek ki nem adott verzióit közlő *Supplementum*-sorozatot. Az új alapokra helyezett köteteket olyan kiemelkedő kutatók értékelték, mint Serge Gut (*Revue de Musicologie*), Kenneth Hamilton (*Studia Musicologica*), Jonathan Kregor (*Nineteenth-Century Music Review*, *Journal of the American Liszt Society*). Magyar recenziók ezzel kapcsolatban ugyan nem születtek, azonban (és ez talán épp elég is) Kocsis Zoltán 2015-ben Juhász Előddel folytatott egyik utolsó beszélgetésében nyilvánosan méltatta a *Supplementum*-sorozat magas színvonalát¹.

Kaczmarczyk Adrienne egyedül vagy másodmagával a Liszt-összkiadás húsz kötetét jegyzi közreadóként, és további nyolc kötet kiadásában vett részt szerkesztőként, illetve szakmai lektorként. (Aki foglalkozott már kritikai közreadással, fel tudja mérni, hogy ez a nagyjából évi egy kötet mekkora munkát és felelősséget jelent.) Elindította az összkiadás VII. sorozatát (*Művek zongorára és zenekarra*) és az azzal összefüggő III. sorozatot (*Művek és átdolgozások zongorára négy kézre és két zongorára*), továbbá a IX. sorozatot (*Vokális művek zenekarral vagy több hangszerrel*). 2022-ben a Liszt-összkiadás munkálatait segítő nemzetközi

¹ Kocsis Zoltán: *Utolsó beszélgetés*, 2012–2016. Budapest: Nap Kiadó, 2017, 162.: „A Liszt-összkiadásban pedig tulajdonképpen még mindig a szongoraművek *Supplement* kiadásaival bíbelődik a szerkesztőbizottság, amely most már nagyon- nagyon alaposan, az összes elérhető forrás figyelembevételével dolgozik. [...] A korábbinál sokkal alaposabbak, nagyon jók az új kötetek.”

szerkesztőbizottságot hozott létre, neves amerikai kutatókat vonva be a munkába (David Trippett, Jay Rosenblatt).

Nagyon szerencsésnek gondoltam a Zenetudományi Intézet Magyar Zenetörténeti Osztályát, amikor 2021-ben befogadhattuk a Liszt-összkiadást, melynek Kaczmarczyk Adrienne a főszerkesztője. Arra azonban nem számítottam, hogy általa egy olyan kollégával gyarapodik kutatóközösségünk, aki számára szintén fontos, hogy az összkiadáskötetek előkészítését egy nagyobb egységbe, Magyarország zeneéletének transznacionális zenetörténeti kutatásaiba is integrálja.

A laudáció e pontján érzem azt, hogy Adrienne ezt már biztosan nagyon soknak találja. – De nem hinném, hogy bárki rajta kívül ezt gondolná.

Szívből gratulálok a Magyar Zenetudományi és Zenekritikai Társaság nagyon megérdemelt Kroó György-díjához!

Kim Katalin